

Nd.

19. Frumvarp til laga

[9. mál]

um ráðstafanir vegna ákvörðunar Seðlabanka Íslands um breytingu á gengi íslenskrar krónu.

(Lagt fyrir Alþingi á 95. löggjafarþingi, 1974.)

1. gr.

Hafi innflytjandi vöru afhent skjöl til tollmeðferðar fyrir 22. ágúst 1974, sem eru að öllu leyti fullnægjandi til þess að hægt sé að tollafgreiða vöruna þegar í stað, sbr. 15., 16., 18. og 19. gr. tollskrárlaga nr. 6/1974, þá skal miða gjöld af henni við það gengi, sem í gildi var, er bankar lokuðu hinn 21. ágúst 1974, en þó því aðeins, að tollafgreiðslu sé lokið fyrir 7. september 1974.

Tollafgreiða skal vöru, sem afhent hefur verið innflytjanda með leyfi tollyfirvalda gegn tryggingu fyrir greiðslu aðflutningsgjalda, sbr. m. a. 21. gr. tollskrárlaga, á grundvelli gamla gengisins, enda eigi fullnaðartollafgreiðsla sér stað fyrir október lok 1974.

2. gr.

Þá er skilað er til banka gjaldeyri fyrir útfluttar sjávarafurðir framleiddar fyrir 1. september 1974, skal hann greiddur útflytjanda á því kaupgengi, er í gildi er, þegar skjölin eru afgreidd í banka við gjaldeyrisskil, að frádregnum 17% gengismun, er svarar til þeirrar breytingar, sem ákveðin hefur verið á gengi krónunnar. Ríkissljórnin kveður nánar á um, til hvaða afurða þetta ákvæði skuli taka og eru ákvarðanir hennar þar að lútandi fullnaðarúrskurðir.

Gengismunur, sem myndast skv. ákvæðum 1. málsg. skal færður á sérstakan reikning á nafni ríkissjóðs í Seðlabankanum. Fé, sem á reikninginn kemur, skal ráðstafað með sérstökum lögum í þágu sjávarútvegsins og sjóða hans, sbr. þó ákvæði 3. málsg.

Áður en umræddu fé er ráðstafað samkv. 2. málsg. skal greiða af því sem hér segir:

- a. Hækkanir á flutningskostnaði og öðrum sambærilegum kostnaði við útflutning vegna þeirra afurða, sem framleiddar hafa verið fyrir 1. september 1974, en fluttar út eftir gengisbreytinguna.
- b. Gengisbætur vegna innstæðna Verðjöfnunarsjóðs fiskiðnaðarins, sbr. ákvæði laga nr. 18 frá 4. apríl 1972.
- c. Halla, sem verða kann vegna niðurgreiðslu á olíu til fiskiskipa fram til 1. október 1974.

3. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að setja með reglugerð eða á annan hátt nánari fyrirhælt um framkvæmd laga þessara.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Hinn 30. ágúst 1974 ákvað Seðlabankinn, að höfðu samráði við ríkisstjórnina, 17% lækkun á markaðsgengi krónunnar gagnvart Bandaríkjadollar.

Enda þótt hér sé ekki um að ræða breytingu á stofngengi, en slík breyting hefur ekki verið gerð síðan tekið var upp fljótandi gengi, er óhjákvæmilegt, með tilliti til þess hversu mikil þessi breyting er og einnig vegna þess, að gengisbreyting þessi er einn liður í margþættum efnahagsaðgerðum, sem ríkisstjórnin mun beita sér fyrir, að setja í lög ákvæði svipuð þeim, sem áður hafa verið sett í sambandi við breytingar á gengi íslensku krónunnar. Er þar fyrst og fremst um að ræða tollmeðferð á innflutningi svo og ráðstöfun á þeim gengismun, sem fram kemur vegna útflutnings.

Um 1. gr.

Aðalatriði þessarar greinar eru frestir þeir, sem settir eru í sambandi við afgreiðslu tollskjala og eru í samræmi við það, sem áður hefur tíðkast við fyrri gengisbreytingar. Að öðru leyti gilda almenn ákvæði tollskárlaga um tollmeðferð skjala, eftir að hið nýja gengi hefur tekið gildi.

Um 2. gr.

Gert er ráð fyrir, að framleiðsla frá og með 1. september verði greidd á hinu nýja gengi og fær fiskvinnslan þannig notið hins nýja gengis þegar eftir að gengisbreytingin hefur verið gerð. Á móti því er gengið út frá, að fiskverð, sem ákveðið verði frá og með 1. október, taki einnig til þess afla, sem seldur verður í september.

Við fyrri gengisbreytingar hefur mismunandi háttur verið hafður á með ráðstöfun gengismunar af útfluttum afurðum. Hér er ekki gert ráð fyrir að taka gengismun af öðrum afurðum en sjávarafurðum. Að því er iðnaðinn snertir kemur sá hagnaður, sem af gengisbreytingu kann að leiða fyrir útflutningsiðnaðinn þeim iðnaði beint til góða og ekki þörf á neinni tilfærslu þar milli greina og sama gildir um landbúnaðarafurðir. Um sjávarútveginn gegnir nokkuð öðru máli. Í sambandi við fjölþættar ráðstafanir, sem ríkisstjórnin mun beita sér fyrir í því skyni að bæta afkomu sjávarútvegsins er óhjákvæmilega um að ræða nokkrar tilfærslur milli einstakra greina en mismunandi afkoma greinanna gerir slíkt nauðsynlegt einnig með tilliti til þess, að jafna afkomumun liðins tíma. Þykir því eðlilegt, eins og áður hefur verið við gengisbreytingar, að þeim gengismun, sem myndast við skil á gjaldeyri fyrir afurðir, sem framleiddar hafa verið fyrir gengisbreytinguna en ekki greiddar fyrr en eftir hana verði ráðstafað í þágu hinna ýmsu greina sjávarútvegsins og sjóða hans eftir því, sem ákveðið er í þessu frv. og síðar verður ákveðið. Gert er ráð fyrir, að gjaldeyri verði greiddur á því kaupgengi, sem í gildi er þegar útflutningsskjöl eru afgreidd í banka við gjaldeyrisskil, að fráregnum þeim hundraðshluta, er svarar sem næst til þeirrar breytingar, sem ákveðin var á gengi krónunnar 30. ágúst 1974. Hér þykir eðlilegt að tiltaka ákveðinn hundraðshluta, þar sem gengi flestra gjaldmiðla, og þar með íslensku krónunnar er nú fljótandi og breytingar verða oft allverulegar á hinum ýmsu gjaldmiðlum. Er hér miðað við þá breytingu, sem ákveðin var á gengi krónunnar 30. ágúst 1974 en ekki tekið tillit til þeirrar breytinga, sem kunna að verða síðar.

Að því er varðar ráðstöfun á því fé, sem þannig kemur inn á hinn sérstaka reikning ríkissjóðs, er gert ráð fyrir, að það verði gert með sérstökum lögum og að fénu

verði varið í þágu sjávarútvegsins. Áður en slík lög verða sett, en á því kynni að verða einhver dráttur, þar sem nokkurn undirbúning þarf til, þykir æskilegt að til- taka þegar í þessum lögum þrjú atriði, sem fé af þessum reikningi yrði varið til að greiða, sbr. a—c liði þessarar greinar.

Samkvæmt a-lið ber að greiða þær hækkanir, sem verða á útflutningskostnaði vegna gengisbreytingarinnar vegna þeirra afurða, sem gengismunur er greiddur af í sjóðinn. Þá kveður b-liður svo á, að greiða skuli gengisbætur vegna innstæðna Verð- jöfnunarsjóðs fiskiðnaðarins, en skv. lögum nr. 18 frá 4. apríl 1972 er svo ráð fyrir gert, að Verðjöfnunarsjóðurinn sé gengistryggður og eðlilegt að gengismunur, sem verður nú við gengisbreytinguna renni að hluta til að bæta sjóðnum það tap, sem hann verður fyrir vegna breytingarinnar. Í c-lið er svo gert ráð fyrir, að það sem á vantar, að til sé fyrir niðurgreiðslu olíu til fiskiskipa greiðist af gengismun. Hér er bæði um að ræða hluta af því, sem greiða átti af sérstöku gjaldi af loðnuafurðum frá síðustu vertíð en gat ekki orðið vegna stórfelldrar verðlækkunar á loðnumjöli og einnig vegna niðurgreiðslu á tímabilinu júní—september þ. á.